

сільськогосподарського податку (за винятком безнадійного податкового боргу, який підлягає списанню відповідно до Закону України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”. Порядок реструктуризації (відстрочки) сплати цього податку визначається центральним податковим органом. При цьому для такого платника податку в наступному податковому році вимоги частин першої та другої статті 2 цього Закону не застосовуються. Важко, також, переоцінити значення відміни строку дії фіксованого сільськогосподарського податку.

Список використаної літератури

1. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” зі змінами та доповненнями № 334/94-ВР, 28.12.1994 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 4. - Ст. 28.
2. Закон України “Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів” № 341, 14.04.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1997 р. - № 15. – С. 18-23.
3. Закон України “Про фіксований сільськогосподарський податок” від 17.12.1998 р. № 320-XIV зі змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради. – 1998. - № 88. - Ст. 11.
4. Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” від 15.11.2003 р. № 49-51 // Відомості Верховної Ради України. - 2003 р. - № 56. - Ст. 528.
5. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства України” від 24.06.2004 р. № 1877-IV (зі зм. і доп.) // Відомості Верховної Ради. – 2004. - № 29. - Ст. 381.
6. Закон України “Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2010 років” від 18.01.2001 р. № 2238 (зі зм. і доп.) // Голос України. – 2001. - № 28. – Ст. 15.
7. Закон України “Про плату за землю” № 2535-XII, 03.07.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992 р. - № 38. - Ст. 560.

УДК:338.434

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

А. А. Верзун, к. е. н., в.о. доц.

Львівський національний аграрний університет

The article focuses paid to efficiency of state financial support for agriculture in conditions of limited funding. Proposed steps to improve individual programs of state financial support for domestic agriculture.

В статье основное внимание уделено вопросу эффективности программ государственной финансовой поддержки сельского хозяйства в условиях ограниченного финансирования. Предлагаются шаги по совершенствованию отдельных программ государственной финансовой поддержки отечественного сельского хозяйства.

Вступ. Різке скорочення державного регулювання трансформаційних процесів, переоцінка можливостей ринкового саморегулювання створили ситуацію, коли, за словами академіка І. І. Лукінова, ринкові й державні регулятори спрацювали на прискорення втрати національного товаровиробництва, цінова, податкова і фінансово-кредитна політика держави перетворилася з активного стимулятора проведення ефективних агропродовольчих реформ у могутню руйнівну силу виробничого і ринкового потенціалу [4, с. 48].

Законодавчими актами України закріплена можливість державної підтримки народного господарства. Згідно із Законом України “Про підприємства в Україні”, “у разі збиткової діяльності підприємств держава, якщо вона визнає продукцію цих підприємств суспільно необхідною, може надавати таким підприємствам дотацію, інші пільги” [1].

Обговорюючи питання необхідності фінансування сільського господарства, потрібно враховувати специфіку функціонування цього сектора економіки, а саме:

– аграрний сектор виступає ключовим у відродженні й становленні національної економіки, незалежності, тому що зменшення дефіцитності високоякісних продовольчих продуктів харчування на внутрішньому продовольчому ринку, розширення експорту та обмеження імпорту є гарантом економічної незалежності;

– розвиток аграрного сектора повинен здійснюватись в обґрунтованій збалансованості з іншими галузями, у паритетності міжгалузевих відносин;

– потрібним є розуміння владними структурами того, що без постійної підтримки держави, без її протекційної політики стосовно сільського господарства його ефективний розвиток неможливий [5, с.21].

Аналізуючи підтримку вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників за останні 17 років, можна стверджувати, що вона була спрямована на вирішення поточних проблем суб'єктів господарювання, а не на розвиток виробництва та підвищення його ефективності.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є розробка пропозицій щодо вдосконалення окремих програм державної фінансової підтримки вітчизняного сільського господарства на основі оцінки її ефективності.

Результати. Вітчизняне сільське господарство потребує більш рішучої підтримки, але аналіз фактичної державної підтримки не дає ніяких підстав вважати її ефективною. В Україні розроблено достатню кількість програм державного регулювання сільського господарства, здатних позитивно вплинути на розвиток галузі. Але, на жаль, основним їх недоліком є неналежне фінансування. Перш ніж розробляти й пропонувати нові програми державної фінансової підтримки, доцільно забезпечити якісне функціонування існуючих, насамперед за рахунок належного їх фінансування згідно з чинним законодавством, оскільки неможливо об'єктивно оцінити ефективність державної підтримки сільськогосподарських підприємств за умови недотримання основних засад її реалізації.

Насамперед, причиною низької ефективності державної фінансової підтримки сільського господарства є неповне та несвоєчасне виділення передбачених бюджетних коштів, і така практика, на жаль, притаманна і державному, і місцевим бюджетам.

Крім того, ми часто спостерігаємо ситуацію, коли видатки на розвиток галузі фінансуються в основному в другій половині року. Тому виникає логічне запитання, чи можна досягти таким чином високої ефективності державної фінансової підтримки сільського господарства. Однією з причин, яка спонукає державу регулювати аграрне виробництво, є сезонність. Це означає, що витрати на виробництво продукції сільського господарства, зокрема в рослинництві, сільськогосподарські товаровиробники здійснюють у першій половині року, а грошові надходження отримують у другій.

На жаль, як свідчить практичний досвід, держава недостатньо виділяє коштів саме в період здійснення витрат, тобто в першій половині року, а дофінансовує галузь у міру можливостей бюджету. Це недопустимо, оскільки практично втрачається ефект від своєчасно здійсненого фінансування.

Підтвердженням цього може слугувати такий факт. В Україні запроваджено програму часткової компенсації вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва. Кошти виділяються для часткової компенсації вартості семи основних видів мінеральних добрив, на які встановлено до 1.07.2007 року граничний рівень оптово-відпускних цін. На ці цілі передбачається виділити 150 млн грн, що в перерахунку на поживні речовини становить 76250 т, а в розрахунку на 1 га ріллі - 2,43 кг. При цьому є недоліки в механізмі фінансування, наприклад, недостатній обсяг фінансування, не відпрацьована і досить складна процедура одержання компенсації. Але основним недоліком є те, що часткову компенсацію

товаровиробники одержують після фактичної закупівлі мінеральних добрив, тобто спочатку вони змушені сплачувати повну їх вартість, що за обмежених фінансових ресурсів аж ніяк не сприяє придбанню більшої кількості добрив, а отже, втрачаються потенційні можливості ефективності такої форми підтримки сільськогосподарських підприємств.

Ще одним недоліком державної підтримки сільськогосподарських підприємств є відсутність стабільності. Дотації та компенсації виділяються незалежно від ефективності діяльності підприємств і часто спрямовані лише на вирішення поточних проблем підприємства. Саме це ми можемо спостерігати, оцінюючи ефективність цієї програми. Ми вважаємо, що будь-яка форма підтримки сільськогосподарських підприємств повинна не тільки компенсувати їх втрати, а й створювати стимули для підвищення ефективності відповідних програм. Більшість програм державної фінансової підтримки позбавлена таких стимулів. Доведемо на прикладі вищеописаної програми, що основою часткової компенсації вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва повинен бути не тільки сам факт придбання мінеральних добрив, а дотримання технології виробництва продукції рослинництва.

Для цього ми пропонуємо поставити суму компенсації за придбані мінеральні добрива вітчизняного виробництва в залежність від дотримання норм внесення добрив на 1 га під відповідну культуру, використання насінневого матеріалу відповідної репродукції, використання засобів захисту та боротьби зі шкідниками рослин тощо. Для цього пропонуємо розробити відповідну рейтингову оцінку виробництва продукції рослинництва в господарстві, яке претендує на компенсацію, за попередній звітний період за такою методикою (табл. 1).

Таблиця 1

**Рейтингова оцінка дотримання технології виробництва продукції рослинництва
(на прикладі пшениці озимої) у ПП “Кам’яна Гора” Жовківського району
Львівської області *, 2009 р.**

Показник	Нормативне значення	Фактичне значення	Коефіцієнт оцінки
Норма внесення мінеральних добрив, кг д.р./га			
азотні (N)	60	50	0,83
фосфорні (P)	45	30	0,67
калійні (K)	45	30	0,67
Використаний насінневий матеріал, вид репродукції	перша репродукція	перша репродукція	1,0
Норма внесення засобів знищення бур'янів, л/га (препарат Луварам)	1,3	1,0	0,77
Загальна сума компенсації, грн.	x	27350	X
Площа посіву (посадки), га	x	85	x
Сума часткової компенсації вартості мінеральних добрив, грн/га	x	322	x
Коефіцієнт фактичного дотримання технології виробництва	x	x	0,79
Коефіцієнт перерахунку фактичної суми часткової компенсації вартості мінеральних добрив	x	x	0,89
Фактична сума часткової компенсації вартості мінеральних добрив, грн/га	x	287	x

У розрахунку прийнято:

- урожайність озимої пшениці – 30 ц/га;
- норма внесення мінеральних добрив залежить від попередника й узгоджується з відповідним відділом управління сільського господарства та продовольства районної державної адміністрації;
- за умови вищої врожайності у розрахунку необхідно врахувати внесення засобів боротьби з хворобами, шкідниками рослин та засобів від вилягання рослин;
- нормативне значення кожного показника приймається за одиницю;
- коефіцієнт оцінки визначається як відношення фактичного значення до нормативного значення відповідного показника, але не більше 1;

– за умови використання насіння різної репродукції в господарстві середнє значення бальної оцінки визначається як середнє зважене значення за формулою:

$$C_{ЗБО} = \frac{(P_1 \times B_{н1}) + (P_2 \times B_{н2}) + \dots + (P_i \times B_{ні})}{P_{заг}}, \text{ де} \quad (1)$$

P_1, P_2, P_i – площа посіву (посадки) відповідної культури з використанням насінневого матеріалу відповідної репродукції, га;

$B_{н1}, B_{н2}, B_{ні}$ – бальна оцінка насінневого матеріалу відповідної репродукції;

$P_{заг}$ – загальна площа посіву (посадки) відповідної культури, га;

– коефіцієнт фактичного дотримання технології виробництва визначається як середнє арифметичне значення коефіцієнтів оцінки.

Фактичну суму часткової компенсації вартості мінеральних добрив пропонуємо визначати множенням реальної суми часткової компенсації вартості мінеральних добрив на відповідний коефіцієнт (табл. 2).

Таблиця 2

Значення коефіцієнта для розрахунку фактичної суми часткової компенсації вартості мінеральних добрив, грн/га*

Значення коефіцієнта фактичного дотримання технології виробництва $K_{фдт}$	Значення коефіцієнта перерахунку $K_{п}$ ($K_{п} = K_{фдт} + 0,1$)
менше 0,50	0,6
0,51-0,60	0,61-0,70
0,61-0,70	0,71-0,80
0,71-0,80	0,81-0,90
0,81-0,90	0,91-1,0
більше 0,91	1,0-1,1 (але не більше 1,1)

Запропонована нами схема внесення змін у реалізацію програми часткової компенсації вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва дозволить закласти в неї стимули, спрямовані на дотримання технологій виробництва продукції рослинництва, і дасть змогу отримувати більші суми компенсації тим підприємствам, які здійснюють свою діяльність раціональніше.

Таким чином, ми пропонуємо переглянути всі чинні програми фінансування сільського господарства і внести в них зміни, спрямовані на підвищення зацікавленості сільськогосподарських підприємств у їх ефективній реалізації. Це дасть додаткові стимули для розвитку ефективно функціонуючих і великих підприємств, оскільки це є світовою тенденцією.

Висновки. Отже, система державної фінансової підтримки сільського господарства України, як і фінансування сільського господарства на Заході, повинні мати всеохоплюючий вплив на різні сторони процесу виробництва сільськогосподарської продукції і забезпечувати високий рівень підтримки внутрішніх товаровиробників. Україні недоцільно відмовлятися від прямої державної підтримки сільського господарства, але необхідно впорядкувати механізм її надання. Бюджетні дотації і компенсації повинні виплачуватись, насамперед, товаровиробникам, які ефективно господарюють незалежно від форм власності. Основна маса коштів, що виділяється державою на підтримку сільського господарства, повинна спрямовуватись на фінансування програм, здатних забезпечити сталий розвиток сільського господарства: селекція в рослинництві і тваринництві, часткова компенсація вартості високопродуктивних тварин та складної сільськогосподарської техніки, підтримка цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників (інтервенційні закупки сільськогосподарської продукції, система заставних цін, ціновий моніторинг), маркетингова підтримка й програми розвитку сільської місцевості.

Список використаної літератури

1. Про підприємства в Україні: Закон України №887-ХІІ від 27 березня 1991р. (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infodisk.com.ua>
2. Кошолкина Л. А. Развитие системы государственной поддержки в АПК / Кошолкина Л., Беспяхотный Г. В. // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2002. – № 10. – С. 11–14
3. Лисецький А. АПК: методологія планування розвитку регіонів / А. Лисецький // Економіка України. – 2000. – № 5. – С. 59–66
4. Лукинов І. І. Регулюючі ринкові і державні механізми в агробізнесі України / І. І Лукинов // Економіка АПК. – 1999. - № 1. – С. 48-49.
5. Саблук П. Т. Стан економіки і реформ в агропромисловому комплексі України та завдання вчених-економістів-аграрників / П. Т. Саблук. – К. : ІАЕ УААН, . – 54 с.
6. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / [Дем'яненко М. Я., Алексійчук В. М., Борщ А. Г. та ін.] за ред. М. Я. Дем'яненка. – К. : ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.

УДК 331.103-057.4

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ВИЩИХ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

*О.Г. Обмок, аспірант кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Національний університет біоресурсів і природокористування*

The problems of motivation in higher education and identified opportunities to improve through the development and introduction of a flexible system of bonuses and additional payments as well as the differentiation of basic salary, depending on the productivity of the scientific and pedagogical workers.

Рассмотрены проблемы мотивации труда в высших учебных заведениях и выявлены возможности ее усовершенствования путем разработки и введения гибкой системы надбавок и доплат, а также дифференциации должностного оклада в зависимости от продуктивности труда научно-педагогических работников.

Вступ. Праця у вищих навчальних закладах освіти за своєю природою являється складовою частиною сукупної суспільної праці в масштабах держави. В аграрних закладах освіти праця представляє собою науково-педагогічну діяльність, суть якої полягає в наданні нових знань, вихованні студентів, а також розвитку в них самостійності, ініціативності та творчих здібностей. Праця в сфері аграрної освіти забезпечує відтворення і розвиток кадрового потенціалу галузі сільського господарства та суспільства в цілому.

Освітня діяльність характеризується більшими затратами саме живої праці, ніж виробництво продуктів матеріального виробництва. Праця освітян значно менше піддається механізації та автоматизації, і вирішальну роль в трудовій діяльності завжди будуть відігравати особиста майстерність та моральні якості працівників. В матеріальному виробництві основними вимірниками затраченої праці виступають кількісні і якісні показники виробленої продукції. Застосування таких показників у сфері освіти частіше всього неможливе, що ускладнює оцінку ефективності праці освітян та встановлення належного рівня оплати праці.

Значна частина науковців-економістів вважають заробітну плату основним і найбільш дієвим інструментом мотивації працівників до ефективної праці.